

Samenspraak = Loslaten in vertrouwen

Onderzoek van de rekenkamercommissie Veldhoven naar de werking van de Kadernota en het Praktijkprogramma Samenspraak.

September 2016

Rekenkamercommissie gemeente Veldhoven

Drs. J.J.M. van den Heuvel,	voorzitter
Drs. M.A. Koster RA,	lid
W. Hornman,	lid/raadslid
A.H.J. de Kort,	lid/raadslid

J.M. van Berlo (secretaris) Postbus 10101, 5500 GA Veldhoven,
Telefoon: 040-2839946/06-48176054, e-mail: Hans.vanBerlo@veldhoven.nl

Inhoudsopgave	Pag.
1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Aanpak onderzoek	5
1.3 Rapportopzet	6
2. Algemeen beeld onderzoek	
2.1 Bevindingen Algemeen	7
2.1.1 Intern	7
2.1.2 Extern	10
2.2 Processchema	11
2.3 Conclusies en aanbevelingen algemeen	14
3. Agendering	16
3.1 Bevindingen	16
3.2 Conclusies en aanbevelingen	19
4. Richting vinden	21
4.1 Bevindingen	21
4.2 Conclusies en aanbevelingen	22
5. Beslissen	23
5.1 Bevindingen	23
5.2 Conclusies en aanbevelingen	24
6. Uitvoeren	25
6.1 Bevindingen	25
6.2 Conclusies en aanbevelingen	26
7. Totaaloverzicht en adressering aanbevelingen	28
8. Reactie college van B & W en nawoord rekenkamercommissie	30
8.1 Reactie college van burgemeester en wethouders	30
8.2 Nawoord rekenkamercommissie	33
9. Bijlagen	37
9.1 Gebruikt enquêteformulier	38
9.2 Resultaten enquête	42
9.3 Lijst van geïnterviewde personen.	47

1. INLEIDING.

1.1 Aanleiding.

In het onderzoeksprogramma van de Rekenkamercommissie Veldhoven is het onderwerp evaluatie kadernota Samenspraak opgenomen. De gemeente Veldhoven wil belanghebbenden (burgers, bedrijven, instellingen) nauwer betrekken bij de lokale besluitvorming. De gemeente wil daarbij niet alleen de burger horen of zich door hem of haar laten adviseren, maar vooral die burger actief betrekken bij projecten, meer in het bijzonder bij de probleemanalyse en het bepalen van doelstellingen.

De rekenkamercommissie heeft mede voor dit onderwerp gekozen, vanwege de raakvlakken van dit onderwerp met verschillende andere onderwerpen, die door fracties tijdens de werkbezoeken van de rekenkamercommissie zijn ingebracht. Zo raakt dit onderwerp bv. ook:

- De invulling van de regiegemeente
- Effectiviteit van informatieverstrekking
- Autonomie burgers in relatie tot loslaten door organisatie
- Communicatiestromen

De rekenkamercommissie verwacht, dat de wijze waarop en de mate waarin burgers gaan participeren sterk zullen veranderen. Technologische ontwikkelingen en sociale media zullen ook daar hun invloed op hebben. Naast een terugkijken op de gang van zaken, zal in dit onderzoek ook enige aandacht worden gegeven aan mogelijke toekomstige ontwikkelingen.

1.2 Aanpak onderzoek.

Wij zijn het onderzoek zoals gebruikelijk begonnen met het opstellen van een Onderzoeksplan. In dit Onderzoeksplan is als algemene doelstelling van het onderzoek aangegeven

"Het verkrijgen van inzicht in de wijze van toepassing van de kadernota Samenspraak, hoe de werking daarvan wordt ervaren en welke veranderingen daarin in de komende periode zullen (kunnen) optreden".

Deze doelstelling is vervolgens vertaald in een aantal onderzoeksvragen. Daarnaast hebben wij een normenkader geformuleerd teneinde een waardeoordeel aan de bevindingen te kunnen koppelen. Het Onderzoeksplan ligt ter inzage. Korthedshalve wordt daarnaar verwezen.

Voor het trekken van conclusies en het doen van aanbevelingen hebben wij een viertal samenspraakprocessen nader geanalyseerd. Dit is gebeurd door middel van een nadere analyse van dossiers en documenten en ambtelijke en bestuurlijke interviews. Daarnaast is onder de deelnemers aan deze samenspraakprocessen een digitale enquête gehouden. Deze vier processen waren:

- Alderstafel;
- Overlast kermis Zeelst;
- Stadsvisie;
- Parkeerbeleid.

Door deze keuze heeft een zekere spreiding plaatsgevonden over de verschillende beleidsterreinen. De Alderstafel is geen lokaal Samenspraakproces geweest, maar de tech-

niek van Samenspraak is gebruikt om een bijeenkomst van de raadsleden van alle betrokken gemeenten te organiseren. Dit proces is toch meegenomen, teneinde na te gaan in hoeverre deze aanpak ook bruikbaar is voor gemeenschappelijke projecten met andere gemeenten.

Naast de interne toets zijn ook extern de ervaringen met de genoemde samenspraakprocessen gemeten. De bedoeling van Samenspraak is immers de burgers, organisaties, bedrijven en instellingen uit Veldhoven nauwer bij de lokale besluitvorming betrekken. Niet alleen door deze te horen en advies te vragen maar door deze actief in het proces te betrekken.

Het succes van Samenspraak wordt dan ook in belangrijke mate bepaald door de ervaringen van deze externe participanten. Wat is hun daadwerkelijke invloed op het besluitvormingsproces geweest, hoe serieus is hun inbreng genomen en wat is het totaaloordeel over het samenspraakproces? Om dit te meten is een digitale enquête uitgezet onder degenen, die als externen bij een van de lokale processen betrokken zijn geweest. Het enquêteformulier is als bijlage 1 bij dit rapport opgenomen.

De interviewverslagen alsmede enkele andere relevante stukken hebben wij op de gebruikelijke wijze ter inzage gelegd.

1.3 Rapportopzet.

Uit de onderzoeksvragen, zoals die in het onderzoeksplan zijn geformuleerd, kan een viertal hoofdthema's worden benoemd. Dit zijn:

- agendering;
- richting vinden;
- beslissen;
- uitvoering.

Deze 4 hoofdthema's zijn zo benoemd in de Nota Samenspraak en in dit rapport zal eenzelfde onderverdeling worden aangehouden. Per hoofdstuk zullen achtereenvolgens de bevindingen en de conclusies en aanbevelingen worden weergegeven. Bij elk hoofdstuk worden aan het begin de onderzoeksvragen vermeld en welk normenkader wij hebben gehanteerd voor het uitspreken van een waardeoordeel over de bevindingen.

Deze 4 hoofdthema's worden voorafgegaan door een hoofdstuk waarin wij een algemeen beeld van de antwoorden op onze onderzoeksvragen geven.

2. ALGEMEEN.

Onderzoeksvragen:

- *Wordt in alle daarvoor in aanmerking komende gevallen de leidraad gehanteerd om te bepalen of een onderwerp voor samenspraak in aanmerking komt en wordt onderscheid gemaakt op basis van de "zwaarte" van een bepaald onderwerp ?*
- *Worden de gevolgde processen en de bereikte resultaten door betrokken partijen als positief beoordeeld en heeft dat geleid tot een betere acceptatie van en een groter draagvlak voor de op basis daarvan genomen besluiten ?*
- *Welke veranderingen zijn in de toekomst wenselijk gelet op de veranderende rol van de (lokale) overheid in de samenleving ?*

Normenkader:

- *De leidraad wordt consequent gehanteerd om te bepalen of een onderwerp voor samenspraak in aanmerking komt;*
- *Samenspraak wordt door de participanten als een meerwaarde ervaren bij de beleidsvorming en vergroot het draagvlak;*

2.1 Algemeen beeld bevindingen.

2.1.1 Intern.

Relatie met andere ontwikkelingen.

Samenspraak is geen stand-alone proces maar past binnen een groter geheel, namelijk de ontwikkelingen richting regiegemeente en netwerkorganisatie. Daarbinnen moet de kadernota Samenspraak slechts gezien worden als een instrument, zij het dat het wel een belangrijk instrument is.

Naast de invulling van de regiegemeente heeft Samenspraak ook raakvlakken met de effectiviteit van informatieverstrekking; autonomie burgers in relatie tot loslaten door organisatie, bestuur (college/raad) en communicatiestromen. Vertrouwen en loslaten zijn daarbij kernbegrippen en dat vereist anno 2016 een heel andere opstelling van lokaal bestuur en organisatie.

Uit de interviews is naar voren gekomen, dat de begrippen regiegemeente en netwerkorganisatie meer leven bij college en ambtelijke organisatie dan bij de raad.

Organisatie samenspraak.

Er is een stevige organisatie opgezet om Samenspraak in Veldhoven in de mindset van alle betrokkenen te krijgen. Naast een samenspraakcoördinator, is er in elke afdeling een samenspraakregisseur aangesteld. Deze is belast met de procesbewaking/-begeleiding in samenwerking met de inhoudelijk verantwoordelijke ambtenaar. Om vermenging van inhoud en proces te voorkomen, opereren deze samenspraakregisseurs niet binnen de eigen afdeling. Momenteel zijn er 12 samenspraakregisseurs actief in de organisatie.

Maandelijks vindt er tussen hen overleg plaats, waarbij, naast enkele vaste agendapunten, ervaringen worden uitgewisseld en aan de hand van de raads- en collegeplanning wordt bewaakt of, en zo ja welke, onderwerpen daarop voorkomen, die voor samenspraak in aanmerking komen.

Procesontwerp.

Een goed inzicht in het te volgen samenspraakproces is belangrijk. Daartoe wordt veelal een procesontwerp op- en vastgesteld. Dit vaststellen gebeurt door het bestuursorgaan, dat beslissingsbevoegd is met betrekking tot het betreffende onderwerp. De rekenkamercommissie constateert, dat er verschillende instrumenten zijn met een vrijwel gelijke inhoudelijke strekking. Daarbij kunnen genoemd:

- Plan van aanpak (bij projectmatig werken)
- Projectplannen (bij projectmatig werken)
- Bestuursopdrachten (zie rapport rekenkamercommissie Proceskwaliteit Majeure Projecten)
- Procesontwerp (bij nota Samenspraak)

In al deze gevallen gaat het er om helderheid te verschaffen over onderwerp, doel, betrokkenen, rollen en verantwoordelijkheden daarvan, randvoorwaarden en tijdspad. Niet valt in te zien wat de toegevoegde waarde is van een dergelijke diversiteit. In de ogen van de rekenkamercommissie is dat alleen verwarrend. Stroomlijning van dit instrumentarium is in haar ogen wenselijk.

Rol van de raad/raadsleden.

De volgende aandachtspunten in dit algemene hoofdstuk betreffen de positie van de raad c.q. de raadsleden. Na amendering is in de beleidsstukken Samenspraak ook ruimte gemaakt voor een rol van de raadsleden. Wat voor een rol deze daarin kunnen vervullen is niet helder. Participeren zij als raadslid, als belangstellende burger of als belanghebbende? Hoe actief mag die rol zijn en komt men dan niet in conflict met partijstandpunten of raadsbeleid? Er is behoefte aan een veel grotere duidelijkheid rondom de rol die raad(sleden) in samenspraakprocessen kunnen c.q. mogen vervullen.

Een ander aandachtspunt betreft de beslissing met betrekking tot onderwerpen, waarover in het samenspraakproces consensus is bereikt. Daarvan heeft de raad uitgesproken, dat hij dan nog alleen toetst op de wettelijke regels en het doorlopen proces. De raad moet er zich van bewust zijn, dat door deze stellingname hij de inhoudelijke beslissing in principe uit handen heeft gegeven.

Welke samenspraakprocessen.

In een notitie van mei 2016 van de samenspraakregisseurs aan het managementteam, wordt de stand van zaken met betrekking tot de toepassing van samenspraak verantwoord. Daarin wordt aangegeven, dat in 2015 bij de volgende onderwerpen samenspraak (of de methodiek daarvan) is toegepast:

- Kadernota en praktijkprogramma Samenspraak
- Uitwerkingsnotitie Informele Inzet
- Project Veldhoven Vernieuwend Vitaal
- Nadere regels voor Mantelzorgwaardering
- Centrumontwikkelingsprogramma (COPr)
- Herinrichting van het centrum van Zeelst
- Brede Participatieraad 'Veldhoven aan tafel'
- Alders tafel
- Parkeerbeleid
- Visie economisch beleid
- Overlast Horeca Oerle

- Welstandsbeleid
- Interne aspecten zoals keuze aanschaf nieuwe bureaustoelen, invulling forum nieuwe stijl en nieuwe invulling catering kantine etc.

Voor 2016 wordt het proces samenspraak onder andere toegepast bij:

- Kadernota Sport
- Kadernota Reclamebeleid
- Kadernota Jeugd en Onderwijs
- Kadernota Kunst en Cultuur
- Woonvisie
- Ontwikkelingen zwembad
- Kadernota Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP)

In enkele gevallen is het proces van Samenspraak niet volledig toegepast. Bij de Woonvisie en Kadernota Jeugd, Onderwijs en Sport is de raad wel geïnformeerd over maar niet inhoudelijk betrokken bij een procesaanpak. In deze gevallen had de mening van de rekenkamercommissie de raad een procesontwerp dienen vast te stellen. Dit is een punt van aandacht.

Lokale werking samenspraak.

In het onderzoek is ook meegenomen een bijeenkomst van alle raadsleden van gemeenten, die bij de Alderstafel zijn betrokken. Dit om na te gaan of het instrument Samenspraak ook bruikbaar is bij projecten, waarbij meerdere gemeenten betrokken zijn. Gebleken is dat Samenspraak alleen is toegepast voor het Veldhovense deel. Het is vaak al moeilijk genoeg om meerdere gemeenten tot een stellingname te krijgen, laat staan dat dit lukt als een samenspraakproces voor meerdere gemeenten zou moeten plaatsvinden; gemeenten, die elk hun eigen inspraakprocessen, adviesfuncties e.d. hebben. Daarom is geconcludeerd, dat Samenspraak eenvoudiger werkt als het een puur Veldhovense aangelegenheid is en men het gehele proces volledig in eigen hand heeft.

Veranderende rol overheid binnen de samenleving.

De rol van de raad (en daarmee ook de rol van de raadsleden) kan niet los gezien worden van de veranderende rol van de overheid in de samenleving. De rol van de almachtige, allesbepalende overheid verandert steeds meer in de rol van een participerende overheid. Daarbij zijn verschillende keuzes mogelijk. Het schema op de volgende pagina geeft een viertal mogelijkheden van rolinvulling van overheden.

	Rechtmatige overheid	Presterende overheid	Netwerkende overheid	Participerende overheid
Doelbepaling	Politieke primaat bij vaststelling publieke belangen	Politiek en betekenisgeving in afrekenbare prestatieafspraken	Maatschappelijk: vaststelling in overleg tussen partners in het netwerk	Burgers en bedrijven ontwikkelen maatschappelijke waarde
Rol van beleid	Politieke ambities naar regels, procedures en inzet middelen	Politieke ambities naar managementafspraken en te realiseren prestaties	Maatschappelijke voorkeuren naar onderling afgestemde handelingspraktijken	Maatschappelijke initiatieven naar kaders en ondersteuning
Ambtenaar	Zorgvuldig, onpartijdig en integer	Resultaatgericht, klantbewust en doelmatig	Omgevingsbewust, responsief, samenwerkingsgericht	Ingehouden, beheerst, voorzichtig, verbindend
Organisatie van de overheid	Hiërarchisch, politiek primaat en ambtelijke loyaliteit	Doelen, resultaten en prestatieafspraken	Verbondenheid en afstemming met netwerk van gevestigde actoren	Prudentie, afstandelijkheid, bescheidenheid
Sturing	Rechten en plichten uitoefenen, bureaucratisch	Prestatieafspraken, doelen vaststellen	Compromissen en akkoorden sluiten met overlegpartners	Vanuit publieke doelen maar aansluiting zoekend bij maatschappelijk initiatief

Figuur 3. Schematisch overzicht van de vier perspectieven op de rol van de overheid.

(Bron: Rapport "Leren door doen" over overheidsparticipatie door Nederlandse School voor Openbaar Bestuur)

Elementen c.q. vormen van netwerkoverheid en participerende overheid zijn binnen de gemeente Veldhoven zichtbaar en herkenbaar. Opgemerkt wordt dat het hier geen kwestie is van een éénmalige keuze maken, maar van telkens opnieuw een richting en positie bepalen. Per overheidstaak kan de gewenste vorm immers verschillend zijn.

2.1.2 Extern.

Enquête.

Omdat het succes van Samenspraak vooral wordt bepaald door de wijze waarop alle betrokken partijen hun betrokkenheid bij de samenspraakprocessen hebben ervaren, heeft de rekenkamercommissie een digitale enquête uitgezet onder 88 deelnemers aan de samenspraakprocessen:

- Overlast kermis Zeelst
- Parkeerbeleid
- Stadsvisie.

Via de media is deze enquête aangekondigd en zijn externe samenspraakparticipanten aan de genoemde processen opgeroepen aan deze enquête deel te nemen. De enquêteformulieren zijn op 10 mei uitgezet en de cijfermatige uitkomsten daarvan zijn als bijlage 2 bij dit rapport opgenomen. Korthedshalve wordt daarnaar verwezen.

In de volgende hoofdstukken worden de bevindingen en de daaraan te verbinden conclusies besproken. Daarbij zullen, daar waar relevant, ook de uitkomsten van de enquête alsmede de gegeven antwoorden op de open vragen worden meegenomen. Relevant voor dit onderzoek zijn met name de volgende vragen:

- a. De ruimte voor eigen inbreng;
- b. De wijze waarop met die inbreng is omgegaan;
- c. De wijze van terugkoppeling met de achterban;
- d. Of het proces geleid heeft tot een concreet voorstel
- e. In welke mate men de eigen inbreng in dat voorstel terugzag.

Van de 88 uitgezette formulieren zijn er 40 terugontvangen, hetgeen een respons betekent van 45%. Het overgrote deel van de deelnemers (90%) nam deel als vertegenwoordiger van een organisatie, vereniging, bedrijf e.d.

Het oordeel van de externe participanten over de samenspraakprocessen is als volgt. 10% geeft bij vraag 4 aan het samenspraakproces slecht of onvoldoende te vinden, 35% geeft als oordeel matig, terwijl een kleine meerderheid (55%) de processen als goed kwalificeert. Bij de rapportcijfers (vraag 12) komt het volgende beeld naar voren. Ruim 72% geeft voor dit proces een 6, 7, 8 of 9, 27% geeft een 5 of lager.

2.2 Processchema.

Men kan 3 soorten van samenspraakprocessen onderscheiden, te weten:

- Onderwerpen, waarbij beslissingsbevoegdheid bij de raad ligt;
- Onderwerpen, waarbij beslissingsbevoegdheid bij het college ligt;
- Onderwerpen, waarbij de beslissing bij de ambtelijke organisatie ligt.

Voor de eerste twee vormen van samenspraak is geregeld, dat de aanpak wordt vastgelegd in een procesontwerp. Op de volgende pagina's brengen wij dit proces schematisch in beeld.

In het schema is onderscheid gemaakt tussen de processtappen waar raad/college veel invloed hebben en de stappen, waar zij een meer terughoudende positie moeten innemen. De stappen met meer invloed voor raad en college zijn dik omlijnd, bij de dun omlijnde stappen past een houding op enige afstand.

Fase:

A G E N D E R I N G

Activiteit:

Selectie samen-
spraakonderwerp

Omgevingsanalyse

Bepaling interne
en externe deel-
nemers en rollen

Uitwerken in een
procesontwerp

Beslissingsbe-
voegdheid raad of
college van B. en
W.

Vaststellen van het
procesontwerp
door de raad

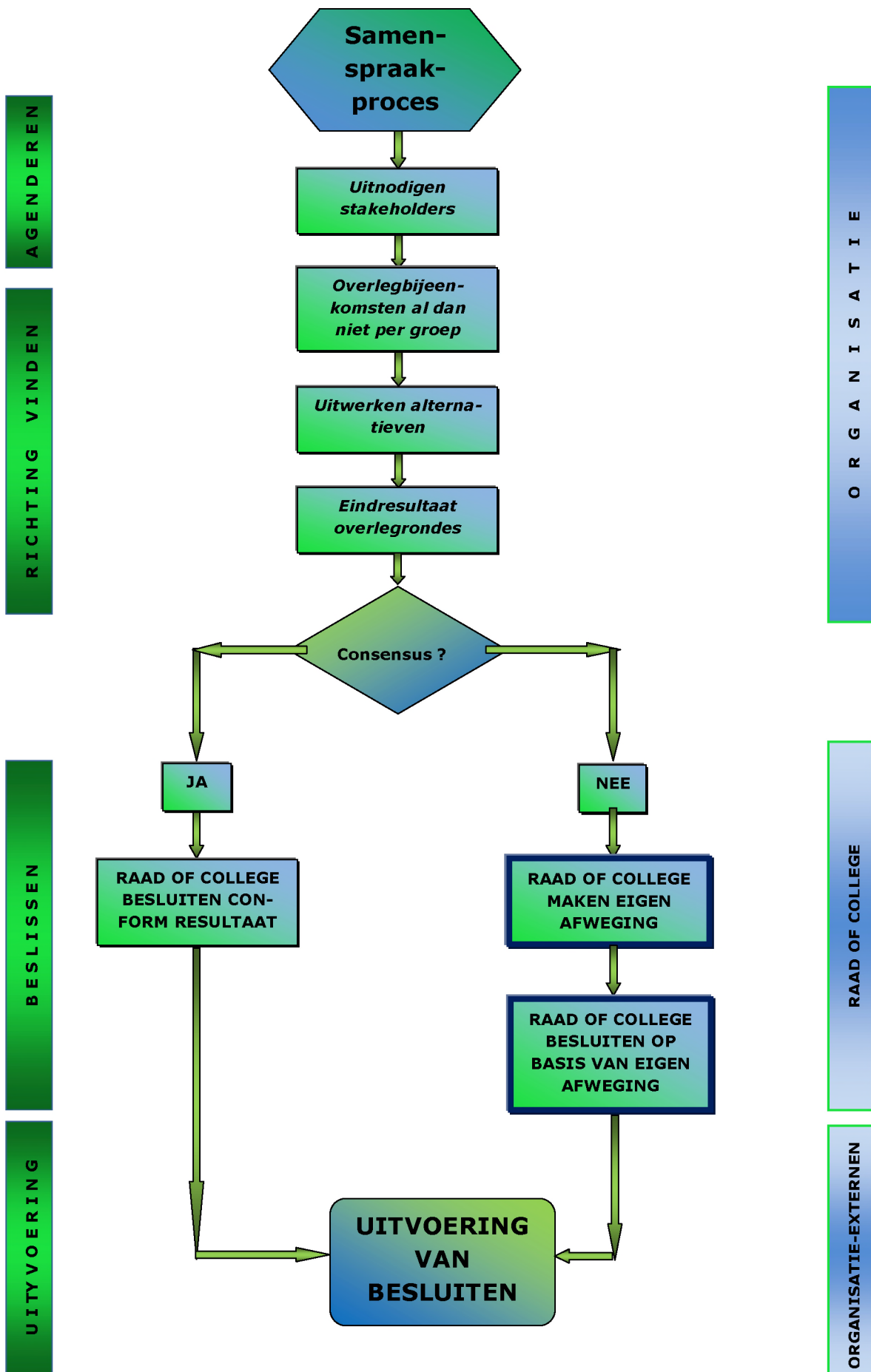
Vaststellen van het
procesontwerp
door het college

Samen-
spraak-
proces

Door:

O R G A N I S A T I E

RAAD OF COLLEGE

2.3 Conclusies en aanbevelingen algemeen.

Samenspraak is een waardevol instrument voor de participatie van externen.

Uit de documentenstudie van de onderzochte cases alsmede uit de gevoerde interviews en de gehouden enquête onder de externe deelnemers, is gebleken dat een samenspraakproces als waardevol wordt ervaren. Erkend wordt dat het een relatief nieuw proces is en dat daarin nog leermomenten optreden.

Het is van belang om die leermomenten te herkennen en te erkennen. Er is een maandelijks overleg van samenspraakregisseurs en de samenspraakcoördinator. In dit overleg worden ervaringen uitgewisseld, waar gaat het goed, waar minder en wat kan daaraan gedaan worden. Het is van belang, dat de informatie die daar wordt opgehaald, zijn weg weet te vinden naar de procesontwerpen van nieuwe processen. Goede evaluaties zijn in dit soort nieuwe processen onontbeerlijk, met name ook waar het de ervaringen van externe participanten betreft.

Ook voor bovengemeentelijke onderwerpen, zou samenspraak in principe moeten kunnen worden toegepast. Ervaringen met de Alderstafel leren, dat samenspraak complicerend werkt als meerdere gemeenten daarbij betrokken zijn. Het is vaak al erg moeilijk om gemeenten bij inhoudelijke beleidsbeslissingen op één lijn te krijgen, nog lastiger wordt dit indien verschillende inspraak- en participatiemogelijkheden op elkaar moeten worden afgestemd.

De onderzoeksvraag of samenspraak voor bovengemeentelijke onderwerpen toepasbaar is, kan niet worden beantwoord, omdat het samenspraakproces alleen voor het Veldhovense deel is toegepast. Dit laat echter onverlet, dat samenspraak, ook bij bovengemeentelijke onderwerpen, naar onze mening mogelijk is.

Aandacht nodig voor de uitvoering bij veranderende rol lokale overheid.

Bij de "bevindingen" hebben wij aangegeven, dat binnen de gemeente Veldhoven (en zeker bij de toepassing van samenspraakprocessen) al ingespeeld wordt op de veranderende rol van de gemeente.

Wel is nog aandacht vereist voor de uitvoering daarvan. Afhankelijk van het onderwerp zal moeten worden bepaald welk type rolinvulling voor dat onderwerp het meest geëigend is. Het type rolinvulling is mede afhankelijk van de beleidsvrijheid, die de gemeente op dat punt heeft. Bij stringente regelgeving zal meer sprake zijn van de rechtmatige of presterende overheid, naarmate de beleidsvrijheid groter is, kan gekozen worden voor de netwerkende of participerende overheid

Aanbeveling 1:

Maak bij elk onderwerp van samenspraak een afweging van de rol die het lokaal bestuur van Veldhoven wil vervullen .

Toelichting:

De wijze waarop de lokale overheid haar rol wil invullen is medebepalend voor de verdere uitwerking van samenspraakprocessen. Om die reden is het ook wenselijk hierin telkens een heldere keuze te maken.

Rol van raad en raadsleden in samenspraakprocessen is onduidelijk.

Zowel uit de beleidsstukken Samenspraak als uit de interviews is gebleken, dat de rollen en verantwoordelijkheden van de raad en de raadsleden in samenspraakprocessen on-

duidelijk zijn en soms verwarring oproepen. Verduidelijking van die rol is nodig. Daarbij dient de veranderende rol van de raad in een regie- of netwerkgemeente, zoals hiervoor is aangegeven, in acht te worden genomen.

De kern van de invloedssfeer van raad en college verschuift meer naar het begin van een samenspraakproces. Immers, bij het vaststellen van het procesontwerp worden de probleemstelling en de kaders, waarbinnen naar een oplossing kan worden gezocht nader gedefinieerd. Teneinde samenspraak voldoende ruimte te geven voor inbreng, moet het speelveld niet te krap worden gedefinieerd.

Tijdens het samenspraakproces kan dan door raadsleden worden volstaan met een toehoorderrol. Het speelveld en de spelregels zijn immers al bepaald door de raad of college en vastgelegd in het procesontwerp. In zijn rol als toehoorder kan een raadslid dan als een soort procesbewaker optreden.

Wanneer het samenspraakproces tot een eenduidig advies leidt, zal de raad dit advies omzetten in formele besluitvorming, tenzij zeer zwaarwichtige redenen zich daartegen verzetten. In dat laatste geval zal een duidelijke motivatie van de afwijkende besluitvorming worden teruggekoppeld met de deelnemers aan het samenspraakproces.

Aanbeveling 2:
Verduidelijk de rol van de raad in samenspraakprocessen.

Toelichting:

Het is de rol van de raad om, daar waar het zaken betreft die onder zijn competentie vallen, kaders en randvoorwaarden vast te stellen, waarbinnen het samenspraakproces zich dient af te spelen. Tijdens dat proces past een terughoudende houding van de raad en dient zijn rol zich te beperken tot die van toehoorder. Schenk bij die verduidelijking ook aandacht aan het feit, dat de raad zijn beslissingsbevoegdheid heeft ingeperkt door zich te conformeren aan een eensluidend advies uit het samenspraakproces.

Procesontwerp kan binnen andere instrumenten worden opgevangen.

Binnen de gemeente Veldhoven worden verschillende instrumenten gehanteerd om helderheid te verschaffen over onderwerp, doel, betrokkenen, rollen en verantwoordelijkheden daarvan, randvoorwaarden en tijdspad.

Naar de mening van de rekenkamercommissie kan het doel van een procesontwerp ook prima worden ingevuld binnen bestaande instrumenten.

Aanbeveling 3:
Kom tot een eenduidiger aanpak en terminologie voor het vastleggen van rollen, verantwoordelijkheden en procesverloop.

Toelichting:

Het hanteren van verschillende instrumenten met een vrijwel gelijke inhoudelijke strekking is onnodig en kan mogelijk verwarring scheppen. Het hanteren van één instrumentarium verdient de voorkeur. Volstaan kan worden met het hanteren van een bestuursopdracht (voor raadsaangelegenheden) en projectplannen (voor nadere uitwerking van bestuursopdrachten en college-/organisatieaangelegenheden)

3. AGENDERING.

Onderzoeksvragen:

- *Zijn het onderwerp, de initiatiefnemer en de te betrekken partijen geïnventariseerd en vastgelegd ?*
- *Zijn hun rollen en taken uitgewerkt ?*
- *Is er een tijdpad uitgezet ?*
- *Zijn de belangen van de betrokken partijen voldoende aan bod gekomen ?*

Normenkader:

- *De eerste begrenzing en betrokkenen zijn vastgesteld;*
- *De structuur van het proces met rollen, taken en timing is vastgelegd;*

3.1 Bevindingen.

Wanneer samenspraak

Hoewel meermalen in de interviews gevraagd, is het de rekenkamercommissie niet duidelijk geworden, wanneer samenspraak wordt toegepast. Veelal werd daarbij verwezen naar de procesleidraad, doch kennelijk is deze multi-interpretabel. Daardoor is een subjectieve toets mogelijk die moet leiden tot het antwoord op de vraag, of in een bepaald geval de Nota Samenspraak moet worden toegepast.

Mede hierdoor heeft de rekenkamercommissie niet kunnen vaststellen of in alle daarvoor in aanmerking komende gevallen een correcte toepassing van Samenspraak heeft plaatsgevonden. Een belangrijk deel van de samenspraakprojecten betreft de competentie van het college. Het voerde in het kader van dit onderzoek te ver om alle collegebesluiten binnen een bepaalde periode op deze afweging te doorlopen. Gezien het multi-interpretabele karakter van de procesleidraad kan gevoeglijk worden aangenomen, dat niet in alle gevallen de Nota Samenspraak is toegepast. Tenslotte, bij spoedeisende zaken ontbrak soms de tijd om een samenspraakproces te doorlopen.

Procesontwerp.

Het is de bedoeling, dat voor elk samenspraakproces een procesontwerp wordt vastgesteld. Een dergelijk procesontwerp wordt aan het college voorgelegd. Betreft het een collegecompetentie, dan wordt dit procesontwerp door het college vastgesteld. Vervolgens stuurt het college dan een informatienota naar de raad over het te volgen proces. Als de raad bevoegd is, dan legt het college het procesontwerp voor aan de gemeenteraad. Het is echter een aantal keren voorgekomen, dat het college besloten heeft om, ook als de raad bevoegd is, een informatienota naar de raad te brengen over het door het college vastgestelde procesontwerp. Redenen hiervoor waren tijd en planning.

In de interviews is kenbaar gemaakt, dat het vaststellen van een procesontwerp door de raad de doorlooptijd van een proces aanzienlijk verlengt. Dit wordt in de organisatie als lastig ervaren.

Bij de onderzochte casussen is ook niet in alle gevallen een procesontwerp vastgesteld. Voor de Alderstafel had dit als reden, dat Veldhoven geen eigenaar van dit totale proces

was. Men heeft voor het Veldhovense deel wel de systematiek van samenspraak toegepast.

Bij parkeren is evenmin een procesontwerp vastgesteld. In eerste instantie was alleen sprake van vervanging van de parkeerapparatuur. Daarvoor is geen samenspraakproces nodig. Later is dit uitgebreid tot parkeerbeleid en is dit project opgehangen aan het Centrumontwikkelingsprogramma (COPR). Daarmee werd voorkomen, dat daarvoor een eigen samenspraakorganisatie moest worden opgestart, men kan aanhaken aan de bestaande organisatie.

Voor de Stadsvisie is, weliswaar in het kader van de kerntakendiscussie, wel een procesontwerp vastgesteld en hetzelfde geldt (in wat mindere mate) voor de overlast kermis Zeelst. Bij dit laatste project is het procesontwerp min of meer vastgelegd in de uitnodiging aan de participanten. Die keuze is bewust zo gemaakt.

Deze procesontwerpen voldoen niet in alle opzichten aan de inhoudseisen. Zo ontbreken daarin bv. de financiële randvoorwaarden/(start)budgetten. Wel wordt in deze procesontwerpen voldoende aandacht geschonken aan welke partijen worden uitgenodigd, rollen en taken van deze participanten en het tijdpad waarbinnen het samenspraakproces moet worden afgerond.

Samenspraakregisseurs.

Een belangrijke rol op het gebied van Samenspraak is weggelegd voor de samenspraakregisseurs. Men heeft bewust gekozen om een inhoudelijk deskundige en een samenspraakdeskundige samen de kar te laten trekken. De inhoudelijk deskundige blijft verantwoordelijk voor de inhoud, de samenspraakregisseur is verantwoordelijk voor het proces.

Als een regisseur het proces ingaat, moet deze zich zo min mogelijk op de inhoud richten maar vooral op het samenspraakproces. Daarbij moet men zich afvragen, wat men wil ophalen. De regisseur zoekt naar een passende inrichting van proces en methode. Op dit moment trekken de regisseurs nog met tweeën op.

Maandelijks houden de samenspraakregisseurs een zogenaamd visieoverleg. Daarin wisselt men zowel positieve als negatieve ervaringen uit, maar die zijn niet altijd automatisch één op één toe te passen op een ander thema.

Structurele onderwerpen die daarin aan de orde komen, zijn de lopende samenspraakprocessen, de lopende acties, de leidraad en de rol van de raad. Door daarover meer informatie te verschaffen probeert men de organisatie meer bij samenspraak te betrekken.

Externe initiatieven

Zowel de Nota Samenspraak als het Praktijkprogramma Samenspraak zijn gericht op initiatieven, die vanuit de gemeente zelf worden opgestart als op initiatieven vanuit de Veldhovense samenleving. In de interviews is nadrukkelijk aangegeven, dat samenspraak ook kan worden toegepast op externe initiatieven. Uit het overzicht van samenspraakprocessen op pagina 10 en 11 blijkt echter, dat het vooral gaat om processen die vanuit de gemeente geëntameerd worden.

Door de samenspraakregisseurs wordt bewaakt, welke stukken voor college en/of raad voor samenspraak in aanmerking komen. Externe initiatieven die niet in deze routing terecht komen, kunnen niet op dezelfde wijze worden bewaakt. Erkend wordt dat samenspraak vooral een kwestie is van attitude en dat er veel energie in wordt gestoken om dit bij ambtenaren en bestuur "tussen de oren" te krijgen.

Agendering en selectie deelnemers.

Bijzondere aandacht is vereist voor het agenderen en het selecteren en screenen van samenspraakparticipanten. In de interviews is nadrukkelijk naar voren gekomen, dat vooral aan de voorkant van het proces zeer zorgvuldig moet worden nagedacht over de aanpak, wie men moet uitnodigen, welke rol men aan de betrokkenen toebedeelt en welke tijdsplanning wordt gehanteerd. Daarnaast moet goed worden nagegaan of participanten werkelijk bepaalde groepen of organisaties vertegenwoordigen.

Selectie vindt momenteel plaats door vanuit bestaande netwerken na te gaan, wie een bijdrage zou kunnen leveren aan het samenspraakproces. In een enkel geval (zo blijkt uit de enquête) heeft iemand zich zelf aangemeld. Rollen worden in principe vastgelegd in het procesontwerp. Zoals reeds aangegeven, is een procesontwerp niet in alle gevallen vastgesteld.

Vertegenwoordiging

Uit de enquête blijkt, dat 90% van de geënquêteerden als vertegenwoordiger van een groep/organisatie/instelling deelnam aan het proces. Uit een oogpunt van draagvlak is het belangrijk, dat deze vertegenwoordigers tussentijds ruggespraak houden met en terugkoppelen naar hun achterban. Toch geeft slechts 37,5% aan tussentijds de achterban te hebben geraadpleegd/geïnformeerd.

Dit kan negatieve consequenties hebben voor draagvlak en acceptatie van de uitkomst van het proces. Dit is o.m. pijnlijk duidelijk geworden bij het proces parkeerbeleid. Nadat een raadsbesluit was genomen, kwamen winkeliers en andere belanghebbenden plotseling tot een ander standpunt. Kennelijk is nooit helemaal duidelijk geworden, waardoor deze koerswijziging werd veroorzaakt. Mogelijk dat het besluit van de raad tot verruiming van het aantal uren betaald parkeren daarbij een rol heeft gespeeld.

Daarnaast is gebleken, dat sommigen aangaven een bepaalde groep, wijk of organisatie te vertegenwoordigen, terwijl dat niet altijd het geval bleek te zijn.

Inbreng participanten.

Een van de onderzoeksvragen luidt, of de belangen van de betrokken partijen voldoende aan bod zijn gekomen. Daarvoor is in de externe enquête een vragen opgenomen. Op de vraag over de mogelijkheden van de eigen inbreng tijdens het samenspraakproces gaf 17,5% aan, die mogelijkheden (ruim) onvoldoende te vinden, 55% gaf een (ruim) voldoende, terwijl 27,5% neutraal heeft ingevuld. De scores zijn als volgt:

Onderwerp	Ruim Onvoldoende	Onvoldoende	Neutraal	Voldoende	Ruim Voldoende
<i>Overlast kermis Zeelst</i>			1	1	1
<i>Parkeerbeleid</i>			4	2	1
<i>Stadsvisie</i>	3	4	6	13	3
<i>Niet ingevuld</i>				1	
Totaal	3	4	11	17	5

Op de vervolgvraag hoe serieus de inbreng van de betrokkenen werd genomen, gaf ruim 62% aan, dat deze inbreng goed serieus werd genomen, bijna 38% gaf aan dit maar matig te vinden.

3.2 Conclusies en aanbevelingen.

Vaststellen van een procesontwerp vindt niet altijd conform de Nota Samen- spraak plaats.

Voor het voeren van een samenspraakproces is het opstellen van een procesontwerp een vereiste. Daarmee worden immers zowel de interne als de externe participanten geïn- formeerd over probleemstelling, opdracht, betrokken en te betrekken partijen, rol en positie van betrokken partijen (inclusief de rol van raadsleden), beschikbare middelen inclusief een werkbudget op maat, wettelijke en financiële kaders (voor zover bij aan- vang van toepassing).

Doordat in een aantal gevallen dit procesontwerp ontbreekt, ontbreekt bij de deelnemers deze relevante informatie. Daardoor ontstaat mogelijk onduidelijkheid over wat van de deelnemers wordt verwacht en binnen welke kaders men mag c.q. moet opereren.

In de gevallen, die door de rekenkamercommissie nader zijn onderzocht, ontbreken de procesontwerpen (Alderstafel, Parkeren) of voldoen zij niet aan alle elementen, die in een procesontwerp behoren te worden opgenomen (Stadsvisie, Kermis Zeelst).

Aanbeveling 4:

Stel in alle gevallen een procesontwerp op dat voldoet aan de regels van samenspraak. Hou daarbij rekening met aanbeveling 3

Toelichting:

Voor de proceszuiverheid en de rolduidelijkheid is het noodzakelijk dat alle partici- panten over dezelfde startinformatie beschikken. Door het vooraf goed inkaderen van de speelruimte, kan voorkomen worden dat er voor het bestuur onwelgevallige uitkomsten uit dat proces komen.

Indien dit wordt ingevuld conform aanbeveling 3 wordt mogelijk ook een oplossing gevonden voor de doorlooptijd bij de raad. Een bestuursopdracht is immers op een wat hoger abstractieniveau, uitwerking via een projectplan kan dan op collegeniveau plaatsvinden.

Vertegenwoordigers hebben actief contact met de achterban nodig.

Gebleken is, dat:

- a. Vertegenwoordigers niet altijd de groep/organisatie bleken te vertegenwoordigen, die zij aangaven;
- b. Slechts een beperkt deel daarvan ruggespraak hield met hun achterbannen.

Voor het welslagen van een samenspraakproces is een zorgvuldige keuze van de partici- panten nodig. Deze zijn immers medebepalend voor het succes van samenspraak. Ver- der is gebleken, dat goed gescreend dient te worden of deelnemers inderdaad de groep/organisatie vertegenwoordigen die zij aangeven. Dit om fricties in het verdere ver- loop van het proces te voorkomen.

Aanbeveling 5:

Maak een zorgvuldige afweging van degenen, die uitgenodigd worden aan een samenspraakproces deel te nemen, ga na of zij de door hen aangegeven achterban daadwerkelijk vertegenwoordigen en maak afspraken over tus- sentijdse achterbanraadpleging.

Toelichting:

Deelnemers aan een samenspraakproces vormen een kritische succesfactor. Een zorgvuldige overweging, wie bij een proces betrokken moeten worden is een absolute voorwaarde. Als deelnemers aangeven als vertegenwoordiger van een groep of organisatie op te treden, dienen zij te kunnen aantonen, dat zij daadwerkelijk daartoe bevoegd zijn. Tussentijdse terugkoppeling naar de achterban over de voortgang en resultaten, zal het draagvlak en de acceptatie vergroten.

4. RICHTING VINDEN.

Onderzoeksvragen:

- *Zijn er oplossingsrichtingen en alternatieve mogelijkheden in kaart gebracht ?*
- *Welke rol en invloed hebben de partijen in dit proces gehad ?*
- *Hoe stond het met de bereidheid om synergie te realiseren ?*

Normenkader:

- *Deze fase resulteert in een overzicht van mogelijke oplossingen en consequenties.*
- *Er wordt een eerste inschatting gemaakt van de haalbaarheid en de aantrekkelijkheid van de verschillende alternatieven.*

4.1 Bevindingen.

Rol en invloed van participanten.

Voor wat betreft de rol en invloed van participanten is het vooral van belang, hoe deze dat zelf ervaren hebben. In de enquête is daarom gevraagd om aan te geven, of men iets van de eigen inbreng heeft teruggezien in het eindresultaat.

Ruim 60% geeft aan, dat deze inbreng van enigszins tot in hoge mate is teruggezien. Daarmee kan worden vastgesteld, dat er een reële invloed merkbaar is van de inbreng, die door externe participanten is gedaan.

Oplossingsrichtingen en alternatieve mogelijkheden.

a. Stadsvisie:

De samenspraakavonden begonnen met een korte presentatie ter inspiratie, daarna vond discussie plaats in verschillende subgroepen. Men heeft dezelfde indeling gehanteerd als bij de oude Stadsvisie. In de oude nota stonden bv. de sterke en zwakke punten van Veldhoven. In het onderhavige proces is vastgesteld, wat nú de zwakke en sterke punten van Veldhoven zijn t.o.v. oude nota. Naast de 6 thema-avonden is er ook een interne bijeenkomst geweest voor de organisatie en één avond voor de raad. Aan het eind van elke avond is gezegd dat hetgeen is opgehaald verwerkt zou worden in de nieuwe visie.

Het concept is teruggelegd bij de stakeholders om daarop een reactie op te geven. Er zijn circa 20 reacties ontvangen, deze zijn in een tabel verzameld en ook aan de raad kenbaar gemaakt. Daarbij werd tevens aangegeven, wat met de betreffende opmerkingen is gedaan.

Vervolgens is de nota naar het college gegaan. Daarbij bleek dat niet alle inbreng van het college in de nota was opgenomen. Een van de gevolgen van samenspraak is, dat er een spanningsveld kan ontstaan tussen wat burgers vinden en wat bestuurders vinden. Bij samenspraak is het college niet meer bepalend maar slechts één van de deelnemers.

b. Parkeerbeleid:

Parkeerbeleid was in eerste instantie eigenlijk geen onderwerp voor samenspraak. Pas door het aanhaken aan het COPR is het een samenspraakobject geworden. Voor wat betreft het proces, zijn, blijkens het interview, de voor- en nadelen per doelgroep goed in

beeld gebracht. De resultaten zijn ook aan die doelgroepen voorgelegd. Het blijft echter een lastige vraag, wie nu wie vertegenwoordigt. Men besteedt daar nu veel meer aandacht aan, maar het blijft een lastige materie.

Tijdens het proces heeft er na besluitvorming door de raad een onverwachte switch van de mening van de winkeliers en andere belanghebbenden plaatsgevonden. Daardoor is er twee keer een besluit over parkeerbeleid door de raad genomen. Pas na het eerste raadsbesluit zijn de winkeliers tot een eensluidend standpunt gekomen en kon finale besluitvorming plaatsvinden.

c. Overlast kermis Zeelst:

Er is samen met partijen (bewoners, bedrijven, wijkplatform, kermisexploitanten, horeca, politie, gemeente) nagedacht over oplossingen om de overlast weer naar een acceptabel niveau te brengen. Onderwerpen die daarbij naar voren zijn gekomen: klachtenafhandeling, communicatie en de inrichting van het terrein.

De gesprekken zijn gefaseerd gevoerd. Er heeft zo bijvoorbeeld eerst een bijeenkomst met bewoners plaatsgevonden. Die bijeenkomst was alleen voor bewoners, de horeca was daarbij niet uitgenodigd en dus ook niet aanwezig. Vervolgens heeft er een overleg met de horeca en daarna met de kermisexploitanten plaatsgevonden.

Tenslotte heeft men een bijeenkomst gehouden met alle betrokkenen tezamen. Doel van dat overleg was:

- Acceptabele oplossingen voor de kermis Zeelst
- Verantwoorde en hanteerbare afspraken met elkaar te maken, waarbij er oog voor elkaar is.

Er ligt nu een gedragen en in gezamenlijkheid opgesteld plan van aanpak. Er vinden nog gesprekken plaats maar minder frequent met een goed plan van aanpak met blijvende afspraken tussen partijen.

Bereidheid tot synergie.

Hoewel de processen Parkeerbeleid en overlast kermis Zeelst in eerste instantie wat moeizaam zijn verlopen, is uiteindelijk begrip ontstaan voor elkaars situatie en problemen en is men bereid gebleken om naar een gezamenlijke oplossing te streven.

Ook in het proces van de Stadsvisie heeft iedereen een eigen inbreng kunnen hebben en heeft men op de conceptvisie nog input kunnen leveren. Daardoor is een visie tot stand gekomen, die een groot draagvlak heeft binnen de Veldhovense samenleving.

In de processen is wel vast komen te staan, dat een goede communicatie een voorwaarde is voor het welslagen van samenspraakprocessen. Door het op een goede manier uitwisselen van standpunten en problemen, ontstaat vaak begrip en is het bereiken van een gezamenlijke oplossing beter bereikbaar. (zie ook paragraaf 5.1 en 5.2)

4.2 Conclusies en aanbevelingen.

Richting vinden (uiteindelijk) goed verlopen.

Op basis van de ervaringen bij de onderzochte casussen, kan worden geconcludeerd, dat, na het nemen van de nodige hobbels het proces van richting vinden uiteindelijk succesvol is verlopen.

Er zijn oplossingen tot stand gekomen, die in grote mate gedragen worden door de participanten.

5. BESLISSSEN.

Onderzoeksvragen:

- *Hebben de processen geleid tot een (unaniem)onderhandelingsresultaat ?*
- *Hoe is e.e.a. besproken/verdedigd in de achterbannen en op welke wijze heeft er finale besluitvorming plaatsgevonden ?*

Normenkader:

- *Er wordt een onderhandelingsresultaat bereikt, dat partijen aan hun achterbannen kunnen voorleggen.*
- *Bij unanimiteit beslist de raad conform het onderhandelingsresultaat, mits binnen de financiële kaders wordt gebleven; bij het ontbreken daarvan beslist de raad op eigen afweging.*

5.1 Bevindingen.

Onderhandelingsresultaten.

Voor wat betreft de onderhandelingsresultaten blijft de Alderstafel hier buiten beschouwing, omdat dit een geheel andersoortig proces was en alleen het instrumentarium van de nota samenspraak is toegepast voor het Veldhovense deel van de overlegstructuur.

De overige drie onderzochte projecten hebben tot een feitelijk onderhandelingsresultaat geleid.

Bespreking in achterbannen.

Bespreking in en met de achterbannen, heeft blijkens de enquête slechts in beperkte mate plaatsgevonden. Opvallend is, dat slechts 35% van die deelnemers aangaf, regelmatig een terugkoppeling te hebben gehouden met hun achterban. Dit kan een negatief effect hebben op het samenspraakproces. Immers, door de achterban niet op de hoogte te houden van het verloop en de vorderingen van het samenspraakproces, kan bij de afronding blijken, dat de uitkomst niet gedragen c.q. geaccepteerd wordt door die achterban(nen).

Besluitvorming

Voor de Stadsvisie en het Parkeerbeleid is het onderhandelingsresultaat geformaliseerd in de vorm van een raadsbesluit. Bij de kermis Zeelst is in gezamenlijkheid een plan van aanpak opgesteld, dat moet dienen ter bestrijding/voorkoming van overlast.

Ten aanzien van de Stadsvisie wordt opgemerkt, dat dit een visie is van de Veldhovense gemeenschap en niet expliciet van het college. Dit heeft enige gewenning bij het bestuur nodig gehad. Samenspraakprocessen kunnen leiden tot een onderhandelingsresultaat, dat niet altijd in de eigen visie past.

Opvallend is dat de helft (50%) van de geënquêteerden aangeeft, dat het samenspraakproces niet heeft geleid tot een concreet voorstel, dan wel dat men daarmee niet bekend is. Dit doet zich met name voor bij de Stadsvisie en Parkeerbeleid. Bij de overlast kermis Zeelst zijn de geënquêteerden wél op de hoogte van het feit, dat er een concreet voorstel is gevolgd.

5.2 Conclusies en aanbevelingen.

Communicatie over eindvoorstel is kennelijk onvoldoende.

Als de helft van de externe participanten niet op de hoogte is van het feit, dat het onderhandelingsresultaat is gevolgd door een concreet voorstel, schort er kennelijk iets aan de informatie daarover.

In de uitwerkingsnota Samenspraak wordt het belang van een goede communicatie expliciet erkend. Daarbij gaat het zowel over de onderlinge uitwisseling van informatie en standpunten als van het communiceren over de al dan niet behaalde successen.

Een goede communicatie met en tussen alle betrokkenen is van essentieel belang voor het welslagen van een samenspraakproces. Extra aandacht voor die communicatie is daarom wenselijk.

Aanbeveling 6:

Neem in het procesontwerp (of alternatief) altijd een communicatieparagraaf op.

Toelichting:

Door een communicatieparagraaf in het procesontwerp (of wat daarvoor in de plaats komt) op te nemen, wordt specifiek aandacht gevraagd voor de communicatie. Deze paragraaf zou in ieder geval moeten bevatten:

- *De wijze van informatieverstrekking aan participanten voor en tijdens het samenspraakproces;*
- *De wijze waarop onderlinge informatie wordt uitgewisseld en teruggekoppeld naar de respectieve achterbannen;*
- *De wijze waarop het eindresultaat wordt teruggekoppeld met degenen, die in het proces geparticipeerd hebben.*

6. UITVOERING.

Onderzoeksvragen:

- *Ligt duidelijk vast wat er gerealiseerd moet worden ?*
- *Hoe is de uitvoering daarvan geregeld, in bestaande of nieuwe structuren ?*
- *Hoe is de verantwoording over die uitvoering geregeld ?*

Normenkader:

- *Er vindt borging plaats van de resultaten in nieuwe of bestaande uitvoeringsstructuren.*

6.1 Bevindingen.

Uitvoering onderzochte projecten.

Bij de onderzochte cases is er in slechts 2 gevallen een vorm van uitvoering aan de orde, nl. bij het Parkeerbeleid en bij de Overlast Kermis Zeelst. Daarbij zijn 2 verschillende vormen van uitvoering aan de orde. Bij de Overlast Kermis Zeelst is de uitvoering in handen gelegd van de horecaondernemers van Zeelst. De gemeente heeft daarin slechts een bemiddelende en controlerende rol. De ervaringen zijn positief.

Het vaststellen van Parkeerbeleid is een zaak van college en raad. Door strubbelingen tijdens het proces is tot driemaal toe een raadsbesluit genomen moeten worden. De verdere uitvoering daarvan is vooral een zaak van de gemeente.

De Stadsvisie is, zoals de naam al aangeeft, een visiedocument. De raad heeft vastgesteld, dat een geactualiseerde stadsvisie nodig was om als basis te dienen voor de kern-takendiscussie. Deze geactualiseerde Stadsvisie zelf is niet door de raad vastgesteld, wel het daarbij behorende profiel van Veldhoven.

Hoewel het duidelijk de bedoeling was dat de Stadsvisie als toetsingskader zou dienen voor de keuzes in het kader van de Kerntakendiscussie, is daarvan niet expliciet en zichtbaar gebleken. In hoeverre fracties bij hun interne discussie daarvan gebruik hebben gemaakt is niet vastgesteld.

De Alderstafel tenslotte betrof het creëren van een overlegsituatie van meerdere gemeenten, die bij Eindhoven Airport zijn betrokken. Ook hier is geen sprake van een uitvoeringstraject.

Betrokkenheid externe participanten bij uitvoering.

Zoals hiervoor aangegeven wordt de beperking van de overlast kermis Zeelst uitgevoerd door de horecaondernemers. Voor wat betreft de overige cases blijken de externe participanten in het algemeen niet betrokken te zijn bij de uitvoeringstrajecten.

Evaluatie proces en resultaten

Hoewel in de Uitwerkingsnota Samenspraak is aangegeven, dat elk samenspraakproces geëvalueerd wordt, is dit, voor wat betreft een evaluatie met de externe deelnemers, bij Stadsvisie en Parkeerbeleid niet vastgesteld kunnen worden. Voor de overlast kermis Zeelst heeft wel een evaluatie plaatsgevonden.

Wel wordt er intern geëvalueerd door de intervisie van de samenspraakregisseurs en de samenspraakcoördinator. Deze intervisie vindt maandelijks plaats en daarin wordt o.a. afgestemd:

- Welke potentiële onderwerpen voor interne evaluatie door de intervisie van de samenspraakregisseurs in aanmerking komen;
- Welke leermomenten men uit de lopende processen kan trekken ten behoeve van nieuwe samenspraakprocessen.

Deze maandelijks uitwisseling wordt door de deelnemers als waardevol en sterkt hen in hun rol als samenspraakregisseur.

6.2 Conclusies en aanbevelingen.

Er is meer aandacht nodig voor de betrokkenheid van externe participanten bij de uitvoering.

Samenspraak is meer dan inspraak, samenspraak is samen iets tot stand brengen. In dat opzicht is het logisch, dat externe deelnemers aan een samenspraakproces waar mogelijk ook bij de uitvoering worden betrokken. In de onderzochte cases is dat slechts in beperkte mate het geval geweest. De overlast van de kermis in Zeelst is een goed voorbeeld van hoe dat wel kan.

De Stadsvisie was bedoeld als een basisdocument, op basis waarvan de Kerntakendiscussie gevoerd zou worden. Een groot aantal externe participanten heeft aan het samenspraakproces Stadsvisie meegewerkt. Het zou in dat verband ook logisch zijn om deze deelnemers bij de uitvoering, in casu de keuzes van de kerntakendiscussie, te betrekken.

Aanbeveling 7:

Betrek externe participanten zo veel als mogelijk ook bij de uitvoering van een samenspraakproces.

Toelichting:

Het is voor het draagvlak van belang, dat externe participanten zoveel als mogelijk bij de uitvoering van samenspraakprocessen te betrekken. Dit vergroot bij de deelnemers het gevoel van betrokkenheid.

Evaluatie bij externe deelnemers van samenspraakprocessen is voor verbetering vatbaar.

Voor zover viel na te gaan, heeft alleen voor het proces kermis Zeelst een evaluatie bij de externe deelnemers plaatsgevonden. Interne evaluaties vinden plaats voor alle processen en dat is zeker nuttig en leerzaam.

Voor het draagvlak binnen de Veldhovense gemeenschap is het echter ook wenselijk om de samenspraakprocessen met de externe partners te evalueren. Bedoeling van Samenspraak is immers om burgers meer actief bij beleidsontwikkeling en besluitvorming te betrekken. Dan is het ook belangrijk om na te gaan, hoe externe partners het proces hebben ervaren. Ook uit die evaluaties zijn belangrijke leerpunten te destilleren.

Aanbeveling 8:

Evalueer vooralsnog elk samenspraakproces ook met externe deelnemers en stel leerpunten daaruit vast.

Toelichting:

Zeker omdat het hier nog een vrij nieuwe vorm van participatie betreft, is het zinvol om elk proces ook met de externe deelnemers even door te lichten, teneinde zowel successen als knelpunten te kunnen vaststellen. De daarmee vergaarde informatie kan weer als input dienen voor nieuwe samenspraakprocessen.

Afhankelijk van de zwaarte van het onderwerp kan een lichte of een intensievere evaluatie worden gehouden. Geadviseerd wordt om deze evaluatie voorlopig te continueren, totdat samenspraak volledig in de mindset van organisatie en bestuur is opgenomen en een zeker automatisering is geworden.

7. TOTAALOVERZICHT EN ADRESSERING AANBEVELINGEN

Onderstaand geven wij een totaaloverzicht van de aanbevelingen, die in de eerdere hoofdstukken van dit rapport zijn opgenomen. Per aanbeveling is aangegeven of dit een aanbeveling aan het adres van de raad of aan het adres van college/ambtelijke organisatie is.

Daarnaast is per aanbeveling een beknopte toelichting opgenomen. Voor een uitgebreidere toelichting en de context, waarin deze moet worden geplaatst, is een paginaverwijzing toegevoegd.

AANBEVELINGEN			
Nr.	Omschrijving	Gericht aan	Blz.
1	<p>Maak een keuze van de rol die het lokaal bestuur van Veldhoven wil vervullen.</p> <p><i>In het schema op blz. 13 is een viertal mogelijke rollen van overheden uitgewerkt, te weten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Rechtmatige overheid</i> - <i>Presterende overheid</i> - <i>Netwerkende overheid</i> - <i>Participerende overheid.</i> <p><i>De wijze waarop de lokale overheid haar rol wil invullen is mede bepalend voor de verdere uitwerking van samenspraakprocessen. Daarom is het wenselijk hierin een heldere keuze te maken.</i></p>	Raad/College	14
2	<p>Verduidelijk de rol van de raad in samenspraakprocessen.</p> <p><i>De rol van de raad c.q. de raadsleden is niet duidelijk, met name daar waar het gaat om de deelname/inbreng tijdens het samenspraakproces. Verduidelijk deze rol door vast te leggen, dat bij onderwerpen, waarbij de raad beslissingsbevoegdheid heeft, de raad vooraf nauwkeurig de speelruimte bepaalt, maar tijdens het proces zelf een terughoudende houding als toehoorder heeft. De finale besluitvorming is des raads, met de beperking, dat bij een unaniem onderhandelingsresultaat de raad slechts marginaal toetst op wettelijke en financiële kaders en een correct procesverloop.</i></p>	Raad	15
3	<p>Kom tot een eenduidiger aanpak en terminologie voor het vastleggen van rollen, verantwoordelijkheden en procesverloop.</p> <p><i>Uitwerking van een procesontwerp kan prima binnen bestaand instrumentarium worden uitgevoerd. Gedacht kan worden aan een bestuursopdracht voor raadszaken met uitwerking in een projectplan. Dit laatste ook voor collegeaangelegenheden.</i></p>	College	15
4	<p>Stel in alle gevallen een procesontwerp op dat voldoet aan de regels van samenspraak. Hou daarbij rekening met aanbeveling 3</p> <p><i>Voor de proceszuiverheid en de rolduidelijkheid is het noodzakelijk dat alle participanten over dezelfde startinformatie beschikken. Door het vooraf goed inkaderen van</i></p>	Raad/College	19

	<p>de speelruimte, kan voorkomen worden dat er voor het bestuur onwelgevallige uitkomsten uit dat proces komen.</p> <p>Daarbij moet helderheid bestaan over:</p> <ul style="list-style-type: none"> - onderwerp, - doel, - betrokkenen, - rollen en verantwoordelijkheden daarvan, - randvoorwaarden (wettelijk en financieel) - tijdpad. 		
5	<p>Maak een zorgvuldige afweging van degenen, die uitgenodigd worden aan een samenspraakproces deel te nemen, screen of zij de door hen aangegeven achterban daadwerkelijk vertegenwoordigen en maak afspraken over tussentijdse achterbanraadpleging.</p> <p>Deelnemers aan een samenspraakproces vormen een kritische succesfactor. Zorg daarom voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een zorgvuldige overweging, wie bij een proces betrokken moeten worden; - Een goede screening of deelnemers inderdaad de groep vertegenwoordigen die ze aangeven - Afspraken over tussentijdse terugkoppeling met achterbannen. <p>Dit zal het draagvlak en de acceptatie vergroten.</p>	Raad/College	20
6	<p>Neem in het procesontwerp altijd een communicatieparagraaf op.</p> <p>Leg in deze paragraaf vast:</p> <ul style="list-style-type: none"> - informatieverstrekking aan deelnemers vooraf en tijdens het samenspraakproces; - onderlinge informatie-uitwisseling en terugkoppeling achterbannen; - terugkoppeling eindresultaat 	College	24
7	<p>Betrek externe participanten zo veel als mogelijk ook bij de uitvoering van een samenspraakproces.</p> <p>Dit vergroot de betrokkenheid van de externe deelnemers en het draagvlak voor het uiteindelijke resultaat.</p>	College/ Organisatie	26
8	<p>Evalueer vooralsnog elk samenspraakproces en stel leerpunten daaruit vast.</p> <p>Totdat samenspraak geheel is ingeburgerd in de manier van werken, is het zinvol om elk proces ook extern even door te lichten teneinde leerpunten voor nieuwe processen te kunnen vaststellen.</p>	College/ Organisatie	27

8.1 Reactie college van burgemeester en wethouders

Rekenkamercommissie Veldhoven
T.a.v. De heer drs. J.J.M. van den Heuvel
Postbus 10101
5500 GA Veldhoven

datum : 2 november 2016 behandeld door : Francis van Boxtel
uw kenmerk : afdeling : Regie & Ontwikkeling
uw brief van : telefoon : 14 040
ons kenmerk : 16UIT16807 IBAN : NLO8BNGH 0285 0087 14
bijlage :
onderwerp : Reactie op het conceptrapport Rekenkamercommissie: evaluatie Kadernota en het
Praktijkprogramma Samenspraak

Beste heer Van den Heuvel,

Wij ontvingen van u het conceptrapport over het onderzoek naar de werking van de Kadernota en het Praktijkprogramma Samenspraak. U heeft ons college gevraagd het rapport te bekijken op feitelijke onjuistheden en een eerste bestuurlijke reactie op de conclusies en aanbevelingen te geven.

Ons college heeft het conceptrapport met genoeg gelezen en onderstaand treft u de reactie van ons college over de geconstateerde feitelijke onjuistheden aan.

Feitelijke onjuistheden

In het conceptrapport hebben wij de volgende feitelijke onjuistheden aangetroffen:

1

- Pagina 7, de volgende zin is feitelijk niet juist: *"Naast de invulling van de regiegemeente heeft Samenspraak ook raakvlakken met de effectiviteit van informatieverstrekking; autonomie burgers in relatie tot loslaten door organisatie en communicatiestromen"*. Ons college stelt voor om de zin te veranderen in: *"Naast de invulling van de regiegemeente heeft Samenspraak ook raakvlakken met de effectiviteit van informatieverstrekking; autonomie burgers in relatie tot loslaten door organisatie, bestuur (college en raad) en communicatiestromen"*.

2

- Pagina 7, de volgende zin is feitelijk niet juist: *"Momenteel zijn er 10 samenspraakregisseurs actief in de organisatie"*. Ons college stelt voor om de zin te veranderen in: *"Momenteel zijn er 12 samenspraakregisseurs actief"*. Gelet op het belang van het concept regiegemeente, met samenspraak als belangrijk instrument daarin, is het aantal samenspraakregisseurs naar twaalf uitgebreid. Alle organisatieonderdelen beschikken nu over minimaal één samenspraakregisseur.

3

- Pagina 7, de volgende zin is feitelijk niet juist: *"Maandelijks vindt er tussen hen overleg plaats waarbij, naast enkele vaste agendapunten, ervaringen worden uitgewisseld en aan de hand van de raadsplanning wordt bewaakt of, en zo ja welke, onderwerpen daarop voorkomen, die voor samenspraak in aanmerking komen"*. Ons college stelt voor om de zin te veranderen in: *"Maandelijks vindt er tussen hen overleg plaats, waarbij, naast enkele vaste agendapunten, ervaringen worden uitgewisseld en aan de hand van de raads- en collegeplanning wordt bewaakt of, en zo ja welke, onderwerpen daarop voorkomen, die voor samenspraak in aanmerking komen"*.

4

- Pagina 9, de volgende alinea is feitelijk niet juist: *"Voor 2016 wordt het proces samenspraak onder andere toegepast bij:*

- ◆ Kadernota Sport

- ◆ Kadernota Reclamebeleid
- ◆ Kadernota Jeugd
- ◆ Kadernota Cultuur
- ◆ Woonvisie
- ◆ Renovatie Cultuur
- ◆ Ontwikkelingen zwembad
- ◆ Uitwerkingsnotitie Bomenbeleid
- ◆ Uitwerkingsnotitie Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP)

Ons college stelt voor om de genoemde uitwerkingsnotitie Bomenbeleid van de lijst te halen en de Kadernota Jeugd te veranderen in Kadernota Jeugd en Onderwijs. Voorts dient Kadernota Cultuur gewijzigd te worden in Kadernota Kunst & Cultuur en de uitwerkingsnotitie Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan in Kadernota Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan. Het college begrijpt niet wat met "Renovatie Cultuur" wordt bedoeld. Tot slot wordt aangegeven dat de lijst met genoemde samenspraakprocessen 2016 is samengesteld op het moment dat het onderzoek door de Rekenkamercommissie van start is gegaan.

5 - Pagina 9, de volgende zin is feitelijk niet juist: *"In enkele gevallen is de Nota Samenspraak niet toegepast, terwijl dit wel had gekund (Woonvisie, Jeugd en Onderwijs, Sport). Dit is in de ogen van de rekenkamercommissie een punt van aandacht"*. Bij genoemde nota's heeft een volledig proces van samenspraak wel degelijk plaatsgevonden. De raad is hierover door ons geïnformeerd via een informatienota. Alleen heeft de raad in deze gevallen geen procesvoorstel vastgesteld. Dat doet niet af aan het feit dat het samenspraakproces volledig is doorlopen. Daarnaast staan de kadernota's Sport, Jeugd en Onderwijs en de Woonvisie ook op bladzijde 9 genoemd bij nog toe te passen processen van Samenspraak voor 2016.

6 - Pagina 9, eerste bullet "Lokale werking samenspraak": *"Gebleken is dat Samenspraak alleen is toegepast voor het Veldhovense deel"*. Omdat het college niet geheel duidelijk is wat met deze zin wordt bedoeld, kan deze zin niet gecontroleerd worden op eventuele feitelijke onjuistheden.

7 - Pagina 9, eerste bullet "Lokale werking samenspraak": de volgende zin is feitelijk niet juist en is weergegeven als een mening. *"Daarom is geconcludeerd, dat Samenspraak eenvoudiger werkt als het een puur Veldhovense aangelegenheid is en men het gehele proces volledig in eigen hand heeft"*. Het college is van mening dat dit een te voorbarige conclusie van de Rekenkamer is na één ervaring.

8 - Pagina 10, laatste alinea: *"Omdat het succes van Samenspraak vooral wordt bepaald door de wijze waarop externe participanten hun betrokkenheid bij de samenspraakprocessen hebben ervaren, heeft de rekenkamercommissie een digitale enquête uitgezet onder 88 deelnemers aan de samenspraakprocessen:*

- Overlast kermis Zeelst;
- Parkeerbeleid;
- Stadsvisie"

Het is ons niet geheel duidelijk wat hiermee bedoeld wordt. Daarnaast stelt ons college voor om de zin te veranderen in: *"Omdat het succes van Samenspraak vooral wordt bepaald door de wijze waarop alle betrokken partijen hun betrokkenheid bij de samenspraakprocessen hebben ervaren, heeft de rekenkamercommissie een digitale enquête uitgezet onder 88 deelnemers aan de samenspraakprocessen:*

- Overlast kermis Zeelst;
- Parkeerbeleid;
- Stadsvisie"

9 - Pagina 15, de volgende zin is feitelijk niet juist: *"Naar de mening van de rekenkamercommissie kan het doel van een procesontwerp ook prima worden*

ingevuld binnen bestaande instrumenten. Het college geeft hierop aan dat projectplannen en plannen van aanpak bij projectmatig werken een intern karakter hebben en niet op de agenda van de raad komen. Dit geldt ook voor bestuursopdrachten. Het procesontwerp samenspraak is daarmee het instrument dat op de agenda van de raad komt en is er voor de raad geen sprake van diversiteit.

10

- Pagina 17, de volgende zin is feitelijk niet juist: *De inhoudelijk deskundige blijft verantwoordelijk voor het proces*. Wij stellen voor om de zin te veranderen in: De inhoudelijk deskundige blijft verantwoordelijk voor de inhoud. De samenspraakregisseur is verantwoordelijk voor het proces.

11

- Pagina 17, de volgende zin is feitelijk niet juist: *"De regisseur zoekt naar een methode die daarbij past"*. Ons college stelt voor om de zin te veranderen in: "De regisseur zoekt naar een passende inrichting van proces en methode".

12

- Pagina 17, *"Daarmee werd voorkomen, dat daarvoor een eigen samenspraakorganisatie moest worden opgestart, men kan aanhaken aan de bestaande organisatie"*. Het college is van mening dat dit niet bedoeld was om iets te voorkomen. Het gaat hier om efficiënt werken met alle betrokkenen die toch al georganiseerd zijn.

13

- Pagina 17, *"De kunst is om die inhoudelijk deskundige er van te overtuigen, dat door in het begin meer aan de knoppen te draaien, er later in het proces winst wordt geboekt"*. Het college is van mening dat deze zin niet past in dit onderzoek omdat het een ambtelijke overweging is.

14

- Pagina 21, *"Bij samenspraak is het college niet meer bepalend maar slechts één van de deelnemers"*. Omdat ons niet geheel duidelijk is wat met deze zin wordt bedoeld, kan deze zin niet gecontroleerd worden op eventuele feitelijke onjuistheden.

15

- Pagina 26, *"Welke potentiëren geëvalueerd door de intervisie van de samenspraakregisseuren"*. Omdat niet geheel duidelijk is wat met deze zin c.q. woorden wordt bedoeld, kan deze zin door ons niet gecontroleerd worden op eventuele feitelijke onjuistheden.

Bestuurlijke reactie

U heeft ons gevraagd om een eerste bestuurlijke reactie te geven op het conceptrapport over het onderzoek naar de werking van de Kadernota en het Praktijkprogramma Samenspraak. Dit omdat in het conceptrapport al de eerste aanbevelingen en conclusies zijn opgenomen. In de vastgestelde procedure reageert ons college pas bestuurlijk op de definitieve versie van het rapport. Wij kiezen er daarom voor om de gebruikelijke procedure te volgen en dus nog niet bestuurlijk op het conceptrapport te reageren. Dit om de zuivere weg te volgen en het definitieve rapport niet vooraf te vertroebelen door een vroegtijdige reactie van het college.

Nadere informatie

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Mocht u nog vragen hebben over deze brief dan kunt u contact opnemen met Francis van Boxtel van de afdeling Regie en Ontwikkeling, bereikbaar via e-mailadres: francis.vanboxtel@veldhoven.nl.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders van Veldhoven,

Erik de Ruiter
secretaris

Jack Mikkers
burgemeester

8.2 Nawoord rekenkamercommissie.

Op de eerste plaats wil de rekenkamercommissie het college danken voor de uitvoerige reactie op het concepteindrapport. Het college heeft er voor gekozen om nog geen eerste inhoudelijke reactie op het rapport te geven, gelet op de vastgestelde procedure.

Onderstaand geven wij een reactie op de door het college ingebrachte opmerkingen. Voor de duidelijkheid hebben wij de opmerkingen van het college genummerd en onze reactie verwijst naar die nummering.

Ad. 1:

Deze opsomming verwijst naar de door de fracties aangedragen onderwerpen, zoals die op de groslijst van het Onderzoeksprogramma voorkomen. Wij hebben op verzoek van het college "bestuur (college/raad)" aan de tekst toegevoegd.

Ad. 2:

Het genoemde aantal is door de doorlooptijd van het onderzoek ingehaald. We hebben dat aantal aangepast.

Ad. 3:

Wij hebben "raads- en collegeplanning" toegevoegd aan de tekst.

Ad. 4:

Deze opsomming is ons door de organisatie zelf aangereikt. Wij kunnen ons voorstellen dat door de doorlooptijd van het onderzoek daarin wijzigingen optreden, dan wel een breder onderwerp hebben gekregen. Wij hebben er geen probleem mee om dit overzicht alsnog te actualiseren. Het rapport is op dat punt aangepast. Verder wijzen wij er op, dat dit overzicht reeds van begin dit jaar dateert en een aantal onderwerpen inmiddels al een vervolg hebben gekregen.

Ad. 5:

Wij zijn het niet eens met het college, dat een volledig proces van samenspraak heeft plaatsgevonden. Daar waar het visie- en kadernota's betreft is het van belang, dat de raad bij de start van een proces zijn invloed kan aanwenden in de vorm van vaststelling van een procesontwerp. Immers, één van de uitgangspunten van samenspraak is, dat als er een unanieme uitkomst uit het proces komt, het bestuur (raad of college, afhankelijk van het onderwerp) die uitkomst overneemt. Door de raad alleen te informeren over een proces en geen invloed te geven door middel van vaststelling van een procesontwerp, wordt zijn invloed aan de voorkant vrijwel teruggebracht tot nihil.

Dat de feitelijke informatie nu anders is dan in eerste instantie aan de rekenkamercommissie is verstrekt, noopt wel tot een nuancering in de tekst. Wij hebben die zinsnede als volgt veranderd:

"In enkele gevallen is het proces van Samenspraak niet volledig toegepast. Bij de Woonvisie en Kadernota Jeugd, Onderwijs en Sport is de raad wel geïnformeerd over maar niet inhoudelijk betrokken bij een procesaanpak. In deze gevallen had de mening van de rekenkamercommissie de raad een procesontwerp dienen vast te stellen. Dit is een punt van aandacht."

Ad. 6:

Dit is informatie, die uit het interview naar voren is gekomen. Het betrof hier een regionaal onderwerp, dat een geheel ander karakter heeft dan de andere, lokale onderwerpen.

Voor de Veldhovense inbreng kon wel Samenspraak worden gebruikt, maar deze kan niet zonder meer van toepassing worden verklaard op andere betrokken gemeenten.

Ad. 7:

Naar onze mening is hier enigszins sprake van een inhoudelijke reactie, waarin een conclusie te voorbarig wordt gevonden. Wij delen deze mening niet. Mede gelet op de opmerking bij ad. 6, kan ook zonder meer praktijkvoorbeelden worden vastgesteld, dat toepassen van Samenspraak bij regionale onderwerpen lastiger is. Wil men een gelijk samenspraakproces in alle gemeenten toepassen en de uitkomsten daarvan op eenzelfde wijze in besluitvorming vertalen, dan zal ook de basis daaronder, te weten een Kadernota Samenspraak en de uitwerking daarvan in alle gemeenten vrijwel gelijk moeten zijn. Men kan de inhoudelijke keuze voor Samenspraak in Veldhoven niet zonder meer van toepassing verklaren op andere gemeenten. Het is aanzienlijk eenvoudiger als het onderwerp zich binnen de jurisdictie van een gemeente bevindt. Wij staan derhalve achter onze conclusie.

Wij zijn overigens van mening, dat het wel aanbeveling verdient om te onderzoeken in hoeverre bij enkele onderwerpen wél een regionale aanpak nodig is. Het zal echter de nodige energie vergen om betrokken gemeenten op één (samenspraak)lijn te krijgen.

Ad. 8:

Ter verduidelijking van dit punt het volgende. Het succes van samenspraak kan binnen de gemeentelijke organisatie/bestuur als succesvol worden ervaren, terwijl dit voor externe participanten niet zo hoeft te gelden. Vandaar dat wij er voor gekozen hebben om middels een digitale enquête die ervaring te peilen. Uiteraard geldt dit voor alle partijen, die bij een samenspraakproces zijn betrokken. Wij hebben die toevoeging in het rapport opgenomen.

Ad.9:

Deze opmerking van het college onderschrijven wij niet. Wij hebben bij de betreffende aanbeveling aangegeven, dat dit kan worden opgevangen via een bestuursopdracht als het raadscompetentie betreft en via een projectplan als het collegeaangelegenheden betreft dan wel nadere uitwerking van bestuursopdrachten. Daarmee haken wij aan bij onze aanbevelingen in het rapport "Proceskwaliteit majeure projecten" en het op bladzijde 18 daarvan opgenomen schema. Deze aanbevelingen zijn door de raad bij de behandeling van dat rapport overgenomen.

Ad. 10:

Deze tekstaanpassing hebben wij in het rapport overgenomen.

Ad. 11:

Ook deze tekstaanpassing hebben wij overgenomen.

Ad. 12:

Wij hebben deze opmerking voor kennisgeving aangenomen.

Ad. 13:

Wij hebben deze passage uit het rapport verwijderd.

Ad. 14:

Samenspraak gaat verder dan inspraak. Samenspraak betekent samen tot een oplossing komen voor een bepaald onderwerp. In het traditionele overheidsdenken had een college

een sterk sturende rol in de voorbereiding van besluitvorming. Daarop was wel inspraak mogelijk, waarna een besluit werd genomen, dan wel een voorstel aan de raad werd gepresenteerd.

In de nota Samenspraak is vastgelegd, dat als er een unaniem standpunt is met betrekking tot een bepaald onderwerp het bestuur dit overneemt. Daarmee is het college in een dergelijk proces één van de deelnemers en niet de bepalende deelnemer. Theoretisch kan het dus voorkomen, dat er een standpunt uitrolt, dat niet of niet geheel door het college wordt gedeeld. Op basis van de nota Samenspraak is het college gehouden aan het overnemen van dat standpunt.

Ad. 15:

Deze zin was enigszins verminkt. Deze dient te luiden als volgt:

" - Welke potentiële onderwerpen voor interne evaluatie door de intervisie van de samenspraakregisseurs in aanmerking komen;

We hebben de zin in het rapport aangepast.

Tenslotte wil de Rekenkamercommissie dank uitspreken aan degenen, die een bijdrage hebben geleverd aan dit onderzoek. Constructief en vanuit een open houding is meegewerkt aan dit onderzoek. Een dergelijke open en constructieve houding biedt ook goed kansen voor de verdere doorwerking en uitvoering van de aanbevelingen uit dit onderzoek.

De Rekenkamercommissie wenst hen daarbij succes !

9. BIJLAGEN

Werking & resultaten samenspraakprocessen Gemeente Veldhoven

De vragenlijst gaat over samenspraakprocessen in Veldhoven en maakt onderdeel uit van het onderzoek van de Rekenkamercommissie van de gemeente Veldhoven.

INLEIDING

De gemeente Veldhoven wil belanghebbenden (burgers, bedrijven, instellingen) nauwer betrekken bij de lokale besluitvorming. De gemeente wil daarbij niet alleen de burger horen of zich door hem of haar laten adviseren, maar vooral die burger actief betrekken bij projecten. De basis van deze aanpak is de Nota Samenspraak die de gemeenteraad van Veldhoven in 2012 heeft vastgesteld.

De rekenkamercommissie onderzoekt nu de werking van deze Nota samenspraak. Daartoe analyseert zij de samenspraakprocessen rondom de volgende onderwerpen:

- Overlast kermis Zeelst
- Actualisering Stadsvisie
- Parkeerbeleid

Doel van het rekenkameronderzoek is om na te gaan waar nog verbetermogelijkheden liggen m.b.t. samenspraak. Het leerdoel staat dus voorop.

UW DEELNAME

Doordat ook u bij een van bovenstaande onderwerpen betrokken was in het samenspraakproces, is de rekenkamercommissie ook geïnteresseerd in uw mening over het proces van samenspraak.

Daarom willen wij u vragen om de volgende vragenlijst te beantwoorden.

De vragenlijst bestaat in totaal uit 12 vragen en neemt maximaal 10 minuten van uw tijd in beslag.

De vragenlijst kan tot uiterlijk 17 mei 2016 (*nadien verlengd tot 27 mei 2016*) worden ingevuld, maar wij verzoeken u de vragenlijst direct in te vullen.

Bij voorbaat dank voor uw medewerking.

Met vriendelijke groet,

De rekenkamercommissie van de gemeente Veldhoven.

VOLGENDE

Werking & resultaten samenspraakprocessen Gemeente Veldhoven

De vragenlijst bestaat in totaal uit 12 vragen. Gelieve alle vragen te beantwoorden.

1. Mijn deelname aan het samenspraakproces was bij het onderwerp:

- Overlast Kermis Zeelst
- Stadsvisie
- Parkeerbeleid
- Weet ik niet

2. Ik ben als volgt bij dit proces betrokken geraakt:

- Direct gevraagd
- Via advertentie / Oproep
- Eigen aanmelding
- Anders:

3. Ik heb aan het samenspraakproces deelgenomen als...

- Individueel persoon
- Vertegenwoordiger van:

Hier graag invullen namens wie u deelnam (groep, buurt, instelling, organisatie)

Jouw antwoord

4. Ik vond het proces van samenspraak...

- Slecht
- Onvoldoende
- Matig
- Goed
- Uitstekend

Motiveer uw antwoord

Jouw antwoord

5. De mogelijkheid voor eigen inbreng was...

- Ruim onvoldoende
- Onvoldoende
- Neutraal
- Voldoende
- Ruim voldoende

6. Mijn inbreng werd door de gemeente...

- Niet serieus genomen
- Matig serieus genomen
- Goed serieus genomen

Motiveer uw antwoord

Jouw antwoord

7. Tijdens het proces koppelde ik regelmatig terug met mijn achterban

- Ja
- Nee
- Niet van toepassing

Indien "Ja", geef aan op welke wijze u terugkoppelde

Jouw antwoord

8. Het samenspraakproces heeft geleid tot een concreet voorstel:

- Ja
- Nee
- Weet ik niet

9. In welke mate zag u uw inbreng terug in dit voorstel:

- Niet
- Enigszins
- In zekere mate
- In hoge mate

Motiveer uw antwoord

Jouw antwoord

10. Ik ben ook betrokken bij de uitvoering van het besluit:

- Ja
- Nee

Indien "Ja", hier graag aangeven welke taak en speelruimte u heeft

Jouw antwoord

11. Ik zou de volgende verbeterpunten in het samenspraakproces willen voorstellen:

Verbeterpunt 1

Jouw antwoord

Verbeterpunt 2

Jouw antwoord

Verbeterpunt 3

Jouw antwoord

12. Mijn algemene rapportcijfer voor het gevoerde samenspraakproces betreft:

Hoe hoger het cijfer, hoe hoger uw waardering is.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10

Resultaten digitale enquête externe partners samenpraakprocessen.

1. Mijn deelname aan het samenpraakproces was bij het onderwerp:

Onderwerp	Aantal formulieren	Terugontvangen	Respons %
Overlast kermis Zeelst	5	3	60%
Parkeerbeleid	11	7	64%
Stadsvisie	72	29	42%
Niet ingevuld	--	1	--
Totaal	88	40	45%

2. Ik ben als volgt bij dit proces betrokken geraakt:

Onderwerp	Gevraagd	Oproep/ Advertentie	Eigen aanmelding	Anders
Overlast kermis Zeelst	3			
Parkeerbeleid	5		1	1
Stadsvisie	27		1	1
Niet ingevuld	1			
Totaal	36		2	2

3. Ik heb aan het samenpraakproces deelgenomen als...

Onderwerp	Individueel persoon	Vertegenwoordiger	Onbekend
Overlast kermis Zeelst		3	
Parkeerbeleid		7	
Stadsvisie	3	26	
Niet ingevuld			1
Totaal	3	36	1

4. Ik vond het proces van samenspraak...

Onderwerp	Slecht	Onvoldoende	Matig	Goed	Uitstekend
Overlast kermis Zeelst			1	2	
Parkeerbeleid	1		4	2	
Stadsvisie		3	9	17	
Niet ingevuld				1	
Totaal	1	3	14	22	

5. De mogelijkheid voor eigen inbreng was...

Onderwerp	Ruim onvoldoende	Onvoldoende	Neutraal	Voldoende	Ruim voldoende
Overlast kermis Zeelst			1	1	1
Parkeerbeleid			4	2	1
Stadsvisie	3	4	6	13	3
Niet ingevuld				1	
Totaal	3	4	11	17	5

6. Mijn inbreng werd door de gemeente...

Onderwerp	Niet serieus genomen	Matig serieus genomen	Goed serieus genomen
Overlast kermis Zeelst		1	2
Parkeerbeleid		3	4
Stadsvisie		11	18
Niet ingevuld			1
Totaal	0	15	25

7. Tijdens het proces koppelde ik regelmatig terug met mijn achterban:

Onderwerp	JA	NEE	N.V.T.
Overlast kermis Zeelst	2		1
Parkeerbeleid	4	1	2
Stadsvisie	9	11	9
Niet ingevuld			1
Totaal	15	12	13

8. Het samenspraakproces heeft geleid tot een concreet voorstel:

Onderwerp	JA	NEE	Weet niet
Overlast kermis Zeelst	3		
Parkeerbeleid	5		2
Stadsvisie	12	8	9
Niet ingevuld			1
Totaal	20	8	12

9. In welke mate zag u uw inbreng terug in dit voorstel:

Onderwerp	Niet	Enigszins	In enige mate	In hoge mate	Onbekend
Overlast kermis Zeelst		3			
Parkeerbeleid	2	2	2	1	
Stadsvisie	8	7	8	2	4
Niet ingevuld	1				
Totaal	11	12	10	3	4

10. Ik ben ook betrokken bij de uitvoering van het besluit:

Onderwerp	JA	NEE	Onbekend
Overlast kermis Zeelst		3	
Parkeerbeleid		6	1
Stadsvisie	5	24	
Niet ingevuld			1
Totaal	5	32	2

11. Ik zou de volgende verbeterpunten in het samenspraakproces willen voorstellen:

Ten aanzien van proces Kermis Zeelst:	
1	<i>Bij vergelijkbare items na een eerste plenaire sessie vertegenwoordigers per betrokken straat aanwijzen teneinde de groep overzichtelijk te houden</i>
Ten aanzien van proces parkeerbeleid:	
2	<i>Eerst betrokkenen raadplegen, dan pas besluit nemen</i>
3	<i>Verder kijken naar de mogelijkheden van wat wél kan en niet kijken naar wat niét kan</i>
4	<i>Vooraf goed nadenken, wie bij het proces betrokken wordt</i>
5	<i>Betere voorbereiding</i>
6	<i>Eerder in het proces input vragen van (direct) betrokkenen</i>
7	<i>Betere introductie als er mensen bijkomen</i>
Ten aanzien van proces Stadsvisie:	
8	<i>Meer betrekken van de jeugd</i>
9	<i>SMART benoemen van de</i>
10	<i>Oppassen voor dubbeling (liep samen met economische visie)</i>
11	<i>Mee stoppen</i>
12	<i>Neem burger écht serieus</i>
13	<i>Organiseer Samenspraak buiten ambtenaren om (neutraal)</i>
14	<i>Stel duidelijke spelregels op</i>
15	<i>Onduidelijk wat gemeente gaat doen met de visie: zet deze om in een beleidsplan</i>
16	<i>Laat goede ideeën niet verloren gaan, ook al zijn deze niet direct toepasbaar bij het aan de orde zijnde onderwerp</i>
17	<i>Hanteer geen algemene noemer maar zorg voor maatwerk</i>
18	<i>Durg keuzen te maken die direct inspelen op behoefte. Democratie wil niet zeggen dat er consensus moet zijn. Beter heldere keuzes, waarmee niet iedereen het eens is dan halfslachtige compromissen.</i>
19	<i>Druk vanuit begroting was voelbaar, kostenreductie domineerde. Zorg voor een vrije discussiemogelijkheid</i>
20	<i>Ruimte geven voor voldoende inspraak</i>
21	<i>Vooraf terugkoppelen en verbeteren toestaan</i>
22	<i>Discussies met kleine groepen en met deelnemers die op de hoogte zijn</i>
23	<i>Probeer een breder publiek te benaderen d.m.v. gerichte enquête</i>
24	<i>Een meer open houding van gemeente</i>
25	<i>Bereidheid om meedenken te accepteren en te vertalen in beleid; nu teveel "windowdressing"</i>
26	<i>Meer informatie vooraf, minder sturing van bovenaf</i>
27	<i>Terugkoppeling na de bijeenkomst duurt te lang</i>
28	<i>Een samenvatting van wat de separate bijeenkomsten hebben opgeleverd, wordt op prijs gesteld</i>
29	<i>Aangeven welke bedrijven betrokken zijn (bij separate bijeenkomsten)</i>
30	<i>Benut de mogelijkheden om jongeren meer te betrekken</i>
31	<i>Andere gelegenheid tot voorbereiden</i>
32	<i>Groep was te groot, Poolse landdag</i>
33	<i>Betere en regelmatig overleg over pijnpunten in de wijk en ook afspraken maken wanneer dat aangepakt wordt</i>
34	<i>Algemeen: Telefonische afspraken: Werkt niet altijd goed omdat receptie het soms te druk heeft en er een rij ontstaat waardoor je te laat komt</i>
35	<i>Meer publiceren in het Veldhovens Weekblad over plannen, zoals bijv. inhuizen Wikidio in voorgebouw de Rank aan de Bussels; dit niet aan de school overlaten die het te druk hebben met verhuizen, maar de gemeente moet dit doen</i>
36	

12. Mijn algemene rapportcijfer voor het gevoerde samenspraakproces betreft:

Onderwerp	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Overlast kermis Zeelst						1	2			
Parkeerbeleid			1	1	1		3		1	
Stadsvisie			1	3	4	5	9	7		
Niet ingevuld								1		
Totaal			2	4	5	6	14	8	1	
8	<i>Meer betrekken van de jeugd</i>									

OVERIGE GEMAAKTE OPMERKINGEN.
Dit proces siert de gemeente Veldhoven niet en in het verleden was ik beter gewend in Veldhoven
Ik mis de mening/beïnvloeding door jongeren.
Ik ben bereid mijn bevindingen toe te lichten. Zie ook onderzoek wijkbeheer van destijds. Goed onderzoek met goede aanbevelingen maar tot op heden blijft mijns inziens meest falende partij (Ambtenaar) het samenspraakproces aansturen.
Ondanks wat verbeterpunten wil ik graag benadrukken dat ik het steengoed vind dat onze gemeente bezig is met een toekomstvisie en dit doet samen met haar burgers.
Lastig om in deze enquête de mening over 2 processen weer te geven. Nogmaals, actualisering stadsvisie is goed verlopen. Parkeerbeleid voor verbetering vatbaar.
Recentelijk heeft de Gemeente opnieuw blijk gegeven van incompetent samenspraakproces proces. Het overleg/informatie over de plaatsing van statushouders en urgenten op twee locaties in Veldhoven, kreeg van de gehele raadsvergadering een dikke onvoldoende. De wethouder zou onder curatele gesteld moeten worden. Of men neemt deze principes serieus en past ze ook toe, of je draait de inwoners geen rad voor ogen en neemt gewoon besluiten zonder samenspraak.
Wordt serieus aangepakt
Oordeel op basis van één bijeenkomst. Ik kan niet het proces als geheel beoordelen. Op zich vindt ik het lovenswaardig dat de gemeente een dergelijk traject in gang heeft gezet.
Goed om breed over dit onderwerp met elkaar te spreken
Omdat ik maar één bijeenkomst heb meegemaakt is het moeilijk een algemene indruk te geven.
Het is al een 'plus' dat er een samenspraakproces bestaat

Overzicht van geïnterviewde personen

Datum	Geïnterviewde	Inzake
06-10-2015	Arie den Braber Francis van Boxtel	Oriënterend startgesprek
21-01-2016	Francis van Boxtel Jeanne van Mierlo	Vervolg startgesprek
07-04-2016	Arie den Braber Jeroen IJff	Interview inzake Stadsvisie
07-04-2016	Francis van Boxtel Jeanne van Mierlo	Interview samenspraak algemeen
07-04-2016	Jeroen IJff	Interview inzake Alderstafel
14-04-2016	Godfried Wasser	Interview samenspraak algemeen in relatie tot raad
14-04-2016	Francis van Boxtel Marianne Heuvelmans	Interview inzake overlast Kermis Zeelst
14-04-2016	Jim van Tol Carst de Kock	Interview inzake Parkeerbeleid
20-04-2016	Francis van Boxtel Jan-Hein Biemans Max Wieland	Interview samenspraakregisseurs
09-05-2016	Wethouder Piet Wijman	Interview verantwoordelijk wethouder samenspraak
09-05-2016	Burgemeester Jack Mikkers	Interview inzake positie raad/college bij samenspraak